

DE SLANGEN VAN SURINAME, DEEL III: DE FAMILIE
COLUBRIDAE (ALGEMENE GEGEVENS EN HET GENUS
CHIRONIUS).

Door: A. Abuys, Jukwerderweg 31, 9901 GL Appingedam.

Inhoud: Algemene gegevens - Het genus *Chironius* - Determinatietabel voor de Surinaamse slangen van het genus *Chironius* - Beschrijving van de soorten - Literatuur.

ALGEMENE GEGEVENS

Naast de normale speekselklieren (bovenlipklier, kaakklier en snuitklier) hebben de slangen van de familie *Colubridae* ook gifklieren (oorspeekselklier). Genoemde gifklier is homoloog aan de gifklier van een gifslang. Ringslangachtigen kunnen hun prooi met dit gif echter niet doden, omdat er geen verbinding bestaat met eventuele aangepaste (gif-) tanden. Het gif wordt tijdens het naar binnenwerken van de prooi wel afgescheiden en zal in een wat slijmerige vorm met het andere speeksel het slikken bevorderen. Verder is het noodzakelijk voor de spijsvertering. Het is opmerkelijk dat het sekreet uit de gifklier van onze Nederlandse ringslang (*Natrix natrix helvetica*) sterk genoeg is om een cavia te doden.

Sommige colubriden hebben achter in de bovenkaak extra verlengde tanden, echter zonder groef en dus ook niet verbonden met de gifklier.

Naast de hierboven beschreven "aglyfe" ringslangachtigen, is er een groep slangen die indirect wel hun prooi kunnen verlammen cq. doden. Dat zijn de "opisthoglyfe" ringslangachtigen. Deze hebben achter in de bovenkaak extra lange, sterk naar achteren gerichte tanden, die voorzien zijn van een

groef. Deze tanden staan door middel van de groef direkt in verbinding met de gifklier. De opisthoglyfe slangen houden hun prooi vast en pas tijdens het min of meer levend naar binnen werken van de prooi worden de giftanden gebruikt.

De ringslangachtigen worden onder andere door deze verschillen in het gebit onderverdeeld in een aantal onderfamilies. De Surinaamse colubriden worden tegenwoordig als volgt ingedeeld:

Infraorde *Caenophidia*

Familie *Colubridae* (ringslangachtigen)

Onderfamilie *Colubrinae* (gewone slangen)

Onderfamilie *Xenodontinae* (slagtandslangen)

Eerst wil ik in een aantal artikelen de onderfamilie *Colubrinae* behandelen. In Suriname komen de volgende genera¹ voor:

1. *Chironius* (kielrugslangen)
2. *Dendrophidion*
3. *Drymarchon* (indigoslangen)
4. *Drymobius* (renslangen)
5. *Drymoluber*
6. *Leptophis* (draadslangen)
7. *Mastigodryas*
8. *Spilotes* (hoenderslangen)

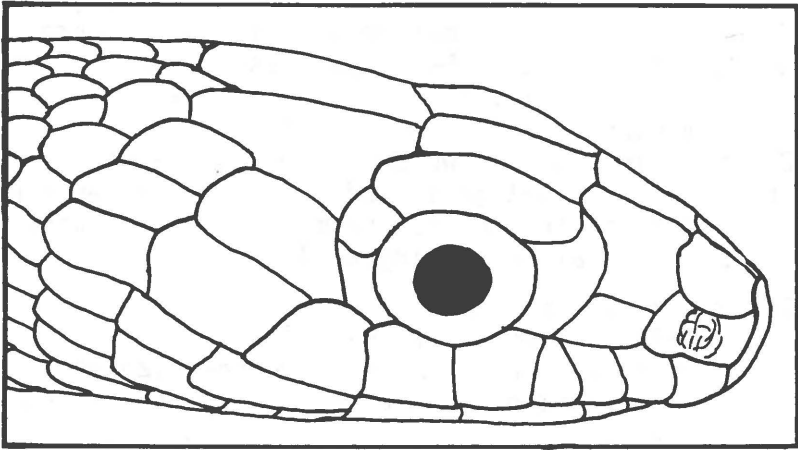
HET GENUS *CHIRONIUS*

Het genus *Chironius* telt 13 soorten, waarvan er 5 in Suriname voorkomen.

Algemene gegevens en kenmerken:

Kop: De kopschubben zijn bij alle soorten ongeveer gelijk: zoals op bijgaande tekening. De ogen zijn opvallend groot, waardoor de supraoculaarschub een beetje uitsteekt. De pupillen zijn groot en rond, de kenmerken van een dagjager.

Romp: Het lichaam is slank en bekleed met grote schubben, het aantal rijen rugschubben is slechts 10 of 12. Bij de meeste soorten zijn de

Kopschubben van *Chironius carinatus carinatus*.

twee middelste rijen rugschubben gekield. Bij de mannetjes zijn deze schubben sterker gekield dan bij de vrouwtjes.

Staart: Deze is lang en slank.

Bijzonderheden: Bij gevaar cq. verstoring richten de slangen het voorste (circa éënderde) gedeelte van het lichaam op en dreigen met wijd opengesperde bek, waarbij de kop heen en weer wordt bewogen. De nek is daarbij sterk zijdelings afgeplat, terwijl de staart bovengenoemde vertoning extra accentueert door hevig te trillen. Tussen dorre bladeren veroorzaakt dat een duidelijk hoorbare waarschuwing. Bijten doen de slangen van dit genus pas wanneer zij daadwerkelijk worden vastgepakt.

DETERMINATIETABEL VOOR DE SURINAAMSE SLAGEN VAN HET GENUS *CHIRONIUS*

Om de soorten gemakkelijk te kunnen herkennen is onderstaande determinatietabel samengesteld.

- 1a. Anaalschub ongedeeld zie 2
- b. Anaalschub gedeeld zie 4
- 2a. In het midden van het lichaam 12 rijen rug-
schubben Chironius exoletus
- b. In het midden van het lichaam 10 rijen rug-
schubben zie 3
- 3a. De twee middelste rijen rugschubben zijn ge-
kield Chironius fuscus fuscus
- b. Geen gekielde rugschubben. Chironius scurrulus
- 4a. 178-196 Ventralen; 180-199 gepaarde subcauda-
len Chironius multiventrus cochranae
- b. 123-167 Ventralen; 108-160 gepaarde subcauda-
len zie 5
- 5a. De rugschubben aan weerszijden van de subcau-
dalen dragen een grote gele vlek; de gepaarde
subcaudalen zijn geheel door zwarte zomen om-
geven Chironius carinatus carinatus
- b. De rugschubben aan weerszijden van de subcau-
dalen zijn uniform van kleur, zonder grote ge-
le vlekken; de subcaudalen zijn niet geheel
door zwarte zomen omgeven. Chironius exoletus

BESCHRIJVING VAN DE SOORTEN

Chironius carinatus carinatus (Linnaeus, 1758).

Nederlandse naam: Kielrugslang of Sipo.

Engelse naam: Golden tree snake; Yellow machette;
Machette savanne; Yellow-lipped tree snake.

Surinaamse naam: Reditere.

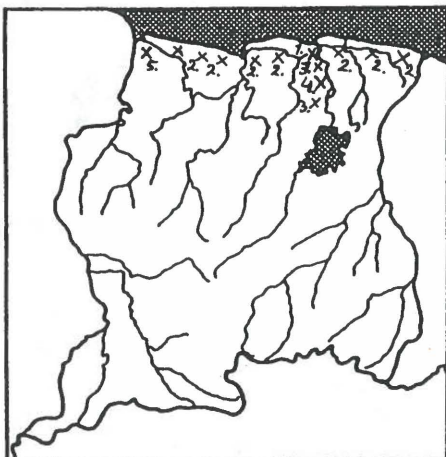
Maximum lengte: Mannetje 202,4 cm (staart 72,0 cm)
vrouwtje 170,8 cm (staart 56,7 cm).

Beschubbing: Mannetjes 146-161, vrouwtjes 150-167
ventralen; mannetjes 109-145, vrouwtjes 108-133
gepaarde subcaudalen; anaalschub gedeeld; dor-
salen in 12-12-8 rijen, de twee middelste rijen
zijn bij mannetjes sterk en bij vrouwtjes zwak
gekiel; 1+2 (zelden 1+1) temporalen.

Kleur/tekening/kenmerken: Uniform olijfgroen tot bruin. De overgang naar de buik is blauwachtig. De buik is oranje-geel.

Verspreidingsgebied: noord Brazilië, Frans Guiana, Suriname, Guyana, oost Venezuela en Trinidad.

Vindplaatsen in Suriname: 1. Omgeving Paramaribo; 2. Langs de gehele oost-west verbinding; 3. Langs het pad van Wanica; 4. Omgeving bosbivak Zanderij; 5. Langs de weg tussen Wageningen en Nickerie.

Biotoop: In dicht struikgewas op niet al te vochtige plaatsen, maar ook in het struikgewas en in de bosranden van het drogere savannegebied. Dat wil niet zeggen dat deze slangen watergebieden mijden, integendeel. Tijdens de jacht worden deze gebieden veelal opgezocht in verband met de kikkers. Ook een duik in het water wordt niet vermeden.

Leefwijze: Deze slangen zijn zowel terrestrisch als arboreaal, het zijn dagjagers, en het zijn niet-wurgslangen.

Voedsel: Kikkers, hagedissen, kleine zoogdieren, vogels en kuikens.

Voortplanting: Eierlegend. De circa 5-15 eieren worden op een hoopje gelegd, waarbij ze wat aan elkaar plakken.

Bijzonderheden: Vooral deze soort van het genus *Chironius* staat bekend als een "schijnbaar" agressieve slang. Bij het minste geringste on-

Afb. 1. *Chironius carinatus*. Foto: J. Moonen

raad richt het dier het voorste (circa éénderde) deel van zijn lichaam op en dreigt het met wijd open gesperde bek zijn belager. Komt de belager te dicht bij, dan zal de slang zelfs enkele uitvallen doen, zonder echter direkt te willen bijten. Wanneer ondanks deze uitvallen de belager toch doorzet, dan zal de slang alsnog een goed heenkomen zoeken.

Een dergelijk gedrag nam ik in 1966 waar: Ik marcheerde mijn peloton soldaten af vanuit het oefenterrein te Zanderij, om terug te keren naar ons bosbivak. We liepen in een flink tempo langs een tamelijk brede zandweg, toen opeens een slang uit het struikgewas aan de zijkant van deze savanne-weg omhoog schoot. De slang, die zo'n twee meter lang was, had voorste gedeelte van haar lichaam wel 80 cm opgericht. Met wijd open gesperde bek volgde zij

het peloton een tiental seconden op een afstand van zo'n 15 meter. Daarna bleef zij nog enkele seconden opgericht het peloton nakijken en verdween weer in het struikgewas. Kennelijk was het dier door de ritmische trillingen, veroorzaakt door het marcherende peloton, opgeschrikt en wilde het op die manier het dreigende gevaar afwenden. En, zoals het liet aanzien, met succes. Pas in 1971, nadat ik een aantal *Chironius* soorten gevangen had, kwam ik er achter dat de bewuste slang een *Chironius carinatus* was geweest.

Chironius exoletus (Linnaeus, 1758)

Deze soort lijkt erg veel op de hiervoor beschreven soort en werd tot voor kort dan ook tot *Chironius carinatus* gerekend. Op basis van de beschubbing, betanding en kleurpatroon zijn de soorten van elkaar te onderscheiden.

Maximum lengte: Mannetje 153,1 cm (staart 55,8 cm)
vrouwtje 154,5 cm (staart 54,5 cm).

Beschubbing: Mannetjes 123-155, vrouwtjes 131-162 ventralen; mannetjes 118-160, vrouwtjes 111-154 gepaarde subcaudalen; anaalschub gedeeld, een enkele keer ongedeeld; dorsalen in 12-12-8 rijen, de twee middelste rijen zijn bij mannetjes sterk en bij vrouwtjes zwak gekield; 1+2 (soms 1+1) temporalen.

Kleur/tekening/kenmerken: Olijfgroen tot bruin, soms met een lichte lengtestreep. De buik is geel-, blauw- of bruinachtig of creme-kleurig.

Verspreidingsgebied: Heel Zuid Amerika ten noorden van Argentinië.

Vindplaatsen in Suriname: Ik vernam pas kort geleden dat dit een aparte soort is. Het is mogelijk dat één of meer van de bij *Chironius carinatus* genoemde slangen in werkelijkheid een

Chironius exoletus is geweest, maar voorzover ik me de door mij gevangen slangen kan herinneren is dat niet het geval.

Voedsel: Kikkers en hagedissen.

Chironius fuscus fuscus (Linnaeus, 1758).

Nederlandse naam: Geringde kielrugslang.

Engelse naam: Red-fronted tree snake.

Maximum lengte: Mannetje 159,7 cm (staart 50,2 cm)
vrouwtje 140,9 cm (staart 51,0 cm).

Beschubbing: Mannetjes 131-159, vrouwtjes 140-160
ventralen; mannetjes 112-140, vrouwtjes 105-140
gepaarde subcaudalen; anaalschub ongedeeld;
dorsalen in 10-10-8 (mannetjes) of in 10-10-10
(vrouwtjes) rijen, de twee middelste rijen zijn
bij mannetjes sterk en bij vrouwtjes zwak ge-
kield; 1+1 temporalen.

Kleur/tekening/kenmerken: Lichtbruin met beige-
kleurige, smalle dwarsbandjes. De kop is egaal
kastanjebruin. Achter de ogen loopt een donkere
streep. De buik is gespikkeld beigebruin, ter-
wijl de onderkant van de onderkaak opvallend
wit is.

In de literatuur
worden diverse
(kleur-) varië-
teiten genoemd,
onder andere ex-
emplaren zonder
dwarsbandjes, en
met basiskleuren
die meer naar
rood of naar
groen neigen.

Verspreidingsgebied:
Colombia, Equa-
dor, Peru, Boli-
via, Venezuela,

de Guyana's en noord, west en centraal Brazilië.

Vindplaatsen in Suriname: 1. Zanderij (bosbivak);
2. Bij de Amskreek.

Bijzonderheden: Zoals alle andere *Chironius*-soorten is ook deze soort tamelijk agressief.

Chironius multiventris cochranæ Hoge & Romano, 1969.

Nederlandse naam: Zweepstaart kielrugslang.

Maximum lengte: Mannetje 235,9 cm (staart 84,4 cm)
vrouwtje 183,3 cm (staart 72,5 cm).

Beschubbing: Mannetjes 178-196, vrouwtjes 182-190
ventralen; mannetjes 180-197, vrouwtjes 190-199
gepaarde subcaudalen; anaalschub gedeeld; dorsalen in 12-12-8 (mannetjes) of in 12-12-10 (vrouwtjes) rijen, de middelste twee rijen zijn bij mannetjes sterk en bij vrouwtjes zwak gekield; 1+2 (zelden 1+1) temporalen.

Kleur/tekening/kenmerken: De bovenzijde is donkerbruin tot bruin-groen, de buik is egaal geel

Verspreidingsgebied:

noord Brazilië,
oost Venezuela,
Guyana, Suriname en waarschijnlijk in Frans Guiana.

Vindplaatsen in Suriname: 1. Pad van Wanica bij km-paal 30; 2. Bosbivak Zanderij; 3. Op de weg (doodgereden) tussen Wangeningen en Nickerie; 4. Brownsberg.

Afb. 2. *Chironius multiventris*. Foto: A. Abuys.

Bijzonderheden: Deze soort is minder agressief als bijvoorbeeld *Chironius carinatus*.

Chironius scurrulus (Wagler, 1824).
(= *Chironius cinnamomeus* Hoge, 1960).

Nederlandse naam: Roodbruine kielrugslang.

Surinaamse naam: Ingibanji.

Maximum lengte: Mannetje 224,3 cm (staart 72,8 cm)
vrouwtje 201,4 cm (staart 62,3 cm).

Beschubbing: Mannetjes 137-161, vrouwtjes 141-164
ventralen; mannetjes 100-129, vrouwtjes 100-120
gepaarde subcaudalen; anaalschub ongedeeld;
dorsalen in 10-10-8 (mannetjes) of in 10-10-10
(vrouwtjes) rijen, de dorsalen zijn ongekielid;
1+1 temporalen.

Kleur/tekening/kenmerken: Prachtig glanzend rood-
bruin. De buik is lichtrood tot roze.

Verspreidingsgebied: Oost Venezuela, de Guyana's, noord en west Brazilië, Peru, Bolivia, Colombia en Equador.

Vindplaatsen in Suriname: 1. Bij het dorpje Djoemoe; 2. Zanderij (in het militair kampement); 3. Brownsberg.

Biotoop/Leefwijze/
Voedsel/Voortplanting: Zie bij *Chironius carinatus carinatus*.

Bijzonderheden: Deze soort is minder vrijmoedig dan *Chironius*

carinatus. Vermeldenswaard is het volgende gedrag van deze slang: Tijdens het schoonkappen van het kampementsterrein te Zanderij ontdekten twee soldaten een slang in het dichte struikgewas onder een palmboom. Eén van de soldaten waarschuwde mij, waarna we met z'n drieën trachtten het dier te vangen. Het dier wist ons echter elke keer op het nippertje te ontsnappen door zich gewoon enkele meters te verplaatsen in het stukje struikgewas rondom de palmboom. Toen we het dier uiteindelijk zover kregen dat het uit het struikgewas vluchtte naar het meer open terrein, wist het desondanks toch nog aan gevangenschap te ontkomen. Het merkwaardige was dat het dier in plaats van te ontwijken in het nabij gelegen andere struikgewas, het met een omweg weer in zijn eigen domein onder de palmboom verdween. Dit vluchten en met een omweg weer schuilen in z'n eigen gebied (micro-biotoop) herhaalde zich nog éénmaal, waarna ik de-

ze mooie slang toch te pakken kreeg, echter niet zonder een flinke beet in de muis van mijn hand te hebben moeten inkasseren. Uit het bovenstaande blijkt wel dat deze slang, en wellicht de meeste andere soorten, een zekere mate van honkvastheid kennen.

LITERATUUR

- Beebe, William, 1946. Field notes on the snakes of Kartabo, British Guiana and Caripito, Venezuela. Zoologica, Bull. N.Y. Zool. Soc., Vol. 31 (1): 11-31.
- Wiest, John Alton, 1978. Revision of the neotropical snake genus *Chironius* Fitzinger (*Serpentes, Colubridae*). Dissertation Texas A&M University. pp. i-xv, 1-370.

THE SNAKES OF SURINAM, PART III: THE FAMILY
COLUBRIDAE (GENERAL DATA AND THE GENUS CHIRONIUS).

By: A. Abuys, Jukwerderweg 31, 9901 GL Appingedam,
The Netherlands.

Contents: General data - Classification - The
genus *Chironius* - Key to the Surinam
species of *Chironius* - Descriptions of
the species - References.

GENERAL DATA

In addition to the normal salivary-glands (in the upper lip, the jaw, and the snout), there are also glands similar to the venom glands of poisonous snakes. The aglyph *Colubridae* are not capable of killing their prey with this poison, because there is no connection between the venom glands and the teeth. The poison, together with other secretions, is produced while swallowing the prey, and is in a slimy form helpful for swallowing, and necessary for digesting. The secretion produced by the venom glands of the common Grass-snake (*Natrix natrix helvetica*), is strong enough to kill a guinea pig. Apart from the aglyph *Colubridae*, there is one group of snakes who can paralyse, and even kill their prey. These snakes are known as the opisthoglyph *Colubridae*. This kind of snake has enlarged grooved teeth in the back of the upper jaw. The grooved teeth are directly connected to the venom glands, and are only used when the prey, at first alive, is swallowed.

CLASSIFICATION

The different groups of colubrid snakes are divided on the differences in their teeth, and

other characteristics, into several subfamilies. The classification concerning the *Colubridae* of Surinam for the time being is as follows:

Infraorder *Caenophidia*

Family *Colubridae*

Subfamily *Colubrinae* (Holarctic terrestrial and arboreal snakes)

Subfamily *Xenodontinae* (Neotropical snakes)

The subfamily *Colubrinae* in Surinam consists of the genera:

1. *Chironius*
2. *Dendrophidion*
3. *Drymarchon*
4. *Drymobius*
5. *Drymoluber*
6. *Leptophis*
7. *Mastigodryas*
8. *Spilotes*

THE GENUS *CHIRONIUS*

The genus *Chironius* consists of 13 species on the mainland of South America, of which 5 species occur in Surinam.

Head: These snakes have remarkably big eyes and the supraocular shield sticks out. Their pupils are also big and round, as these snakes hunt during the day.

Body: Slender with 10 or 12 rows of dorsals. Most species have 2 rows of keeled middorsals; in the males the scales are more strongly keeled than in the females.

Tail: Long and slender.

Special features: In case of danger, or disturbance, the snake raises up the anterior part of its body, and treatens with its mouth wide open, while moving its head sideways with the neck flattened sideways, and vibrating its

tail. However, they only bite when they are actually caught.

KEY TO THE SURINAM SPECIES OF *CHIRONIUS*

- 1a. Anal shield entire 2
- b. Anal shield divided 4
- 2a. Dorsals in 12 rows at midbody
 Chironius exoletus
- b. Dorsals in 10 rows at midbody 3
- 3a. At least 2 middorsal scale rows keeled
 Chironius fuscus fuscus
- b. No keeled dorsals *Chironius scurrulus*
- 4a. 178-196 ventrals; 180-199 paired subcaudals ..
 Chironius multiventris cochranae
- b. 123-167 ventrals, 108-160 paired subcaudals . 5
- 5a. Dorsals with pattern of large yellowish spots
 on first scale row of tail; subcaudals yellow-
 ish and outlined in black
 Chironius carinatus carinatus
- b. Dorsals generally uniform without distinct
 spots; subcaudals may be yellowish, but not
 completely outlined in black
 Chironius exoletus

DESCRIPTIONS OF THE SPECIES

Chironius carinatus carinatus (Linnaeus, 1758).

English name: Golden tree snake; Yellow machette;
Machette savanne; Yellow-lipped tree snake.

Dutch name: Kielrugslang or Sipo.

Maximum length: Male 202,4 cm (tail 72,0 cm);
female 170,8 cm (tail 56,7 cm).

Scalation: Males 146-161, females 150-167 ventrals;
males 109-145, females 108-133 paired sub-
caudals; anal shield divided; dorsals in

12-12-8 scale rows, the two middle-most rows are keeled, in adult males stronger than in females; temporals 1+2 (seldom 1+1).
Colouration: Olive green to brown, the sides are bluish, the belly is orange-yellow.
Distribution: Northern Brazil, French Guiana, Surinam, Guyana, eastern Venezuela and Trinidad.
Locality records from Surinam: 1. Surroundings of Paramaribo; 2. Along the East-West connection; 3. Along the Pad van Wanica; 4. Surroundings of Zanderij; 5. Road between Wageningen and Nickerie.
Habitat: In thick bushes, where it is not too damp, but also in the bushes and at forest-edges of the dry savannah area. Nevertheless, during the hunt this species can also be found in watery areas where it is able to feed on the frogs. It also appreciates a nice bath.
Behaviour: Terrestrial and arboreal. This snake is a day hunter. It is not a constrictor.
Food: Frogs, lizards, little mammals, birds and chickens.
Reproduction: These snakes are oviparous; about 5-15 eggs are laid on a heap and stick to each other.
Particular details: This species of the genus *Chironius*, in particular, is known for appearing to be aggressive. When disturbed it raises the anterior third of its body, and threatens its opponent with its mouth wide open. If its opponent approaches too much, then the snake will make several lunges without really biting. It will flee if its opponent keeps on approaching.
In 1966 I saw behaviour of that kind: I was marching with my troops from the exercise area in Zanderij towards our camp, when suddenly a snake shot up out of the bushes. This snake, at least 2 m long, had raised the

anterior part of its body at least 80 cm. With wide open mouth it followed the troops for about ten seconds, at a distance of about 15 meters. After that it kept on watching the troops for some seconds, and then disappeared into the bushes. The snake was probably frightened by the rhythmic vibration caused by the marching soldiers, and wanted to defend itself against the unknown danger that threatened it. And it succeeded!

Chironius exoletus (Linnaeus, 1758)

This species has constantly been confused with *Chironius carinatus*. But it is separable from it by possessing a uniform coloured dorsum without distinct spots on first scale row of tail. The subcaudals may be yellowish, but not completely outlined in black.

Maximum length: Male 153,1 cm (tail 55,8 cm);
female 154,5 cm (tail 54,5 cm).

Scalation: Males 123-155, females 131-162 ventrals; males 118-160, females 111-154 paired subcaudals; anal shield entire, but sometimes divided; dorsals in 12-12-8 scale rows, the two middle-most scale rows are keeled, in adult males stronger than in females; temporals 1+2 (seldom 1+1).

Colouration: top of head and dorsum olive, brown, bluish, gray, or greenish; light vertebral stripe may be present between vertebral keels. Lower portion of head, ventrals and subcaudals yellowish, olive, cream, whitish, brownish or bluish. Ventrals and subcaudals with or without dark edging.

Distribution: The whole of South America north of Argentina.

Locality records from Surinam: None

Food: Frogs and lizards.

Chironius fuscus fuscus (Linnaeus, 1758).

English name: Red-fronted tree snake.

Dutch name: Geringde kielrugslang.

Maximum length: Male 159,7 cm (tail 50,2 cm);

female 140,9 cm (tail 51,0 cm).

Scalation: Males 131-159, females 140-160 ventrals; males 112-140, females 105-140 paired sub-caudals; anal shield entire; dorsals in 10-10-8 (males) or in 10-10-10 (females) scale rows, the two middle-most scale rows are keeled, in adult males stronger than in females; temporals 1+1.

Colouration: Light-brown with beige-coloured narrow cross bands. The head is uniform auburn, but with a dark stripe behind the eyes. The belly is speckled beige-brown, the lower part of the lower jaw is remarkably white.

Distribution: Colombia, Ecuador, Peru, Bolivia, Venezuela, Guyana's and north, west and central Brazil.

Locality records from Surinam: 1. Zanderij (military camp); 2. At the Amskreek.

Particular details: This snake is fairly aggressive like the other species of *Chironius*.

In literature some colour variations are mentioned. For example, without the crossbands and basic colours which tend to be reddish or greenish.

Chironius multiventris cochranæ Hoge & Romano, 1969.

Dutch name: Zweepstaart kielrugslang.

Maximum length: Male 235,9 cm (tail 84,4 cm);

female 183,3 cm (tail 72,5 cm).

Scalation: Males 178-196, females 182-190 ventrals; males 180-197, females 190-199 paired sub-caudals; anal shield divided; dorsals in 12-12-8 (males) or in 12-12-10 (females) scale rows, the two middle-most scale rows are keeled, in males stronger than in females; temporals 1+2 (seldom 1+1).

Colouration: Dark-brown to brownish-green. The belly is uniform yellow.

Distribution: North Brazil, east Venezuela, Guyana, Surinam, and probably in French Guiana.

Locality records from Surinam: 1. Pad van Wanica near milestone 30; 2. Zanderij (military camp); 3. On the road (killed by a car) between Wageningen and Nickerie; 4. Brownsberg.

Particular details: This species is less aggressive than the other species of this genus.

Chironius scurrulus (Wagler, 1824).

(= *Chironius cinnamomeus* Hoge, 1960).

Dutch name: Roodbruine kielrugslang.

Surinam name: Ingibanji.

Maximum length: Male 224,3 cm (tail 72,8 cm); female 201,4 cm (tail 62,3 cm).

Scalation: Males 137-161, females 141-164 ventrals; males 100-129, females 100-120 paired sub-caudals; anal shield entire; dorsals in 10-10-8 (males) or in 10-10-10 (females) scale rows, dorsals smooth; temporals 1+1.

Colouration: Beautiful dull red-brown. The belly is light-red to pink.

Distribution: East Venezuela, Guyana's, north and west Brazil, Peru, Bolivia, Colombia and Ecuador.

Locality records from Surinam: 1. Djoemoe; 2. Zanderij (in the military camp); 3. Brownsberg.

Habitat/Bahaviour/Food/Reproduction: Same as *Chironius carinatus carinatus*.

Particular details: The following behaviour is worth mentioning:

While chopping the bushes in Zanderij Camp, two soldiers discovered a snake in some thick bushes under a palm tree. One of them notified me. The three of us then tried to catch the snake, but every time it succeeded in escaping, simply by moving a few meters every time we came close to catching it. Finally we drove the snake out of the bushes towards more open ground. It is remarkable that the snake did not flee into the bushes around other palm trees, but returned to its own domain. This happened one more time, after which I finally caught this beautiful snake, but not without being bitten on my hand. It appears to be that this snake, and probably most other species, have their own territory.

REFERENCES

See Dutch text.